

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΕΡΓΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ
ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ

1826-2026

200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΕΙΡΑ: ΜΙΚΡΗ ΠΥΞΙΔΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ελεύθεροι Πολιορκημένοι**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αντώνης Σέργης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Αναστασία Σακελλαρίου

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Κατερίνα Σωτηροπούλου / The Page Turners

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Γωγώ Τρικεριώτη

© Αντώνης Σέργης, 2026

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2026

ISBN 978-618-01-6530-2

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου. Επίσης απαγορεύεται η οποιαδήποτε αναπαραγωγή όλου ή μέρους του βιβλίου για σκοπούς εκπαίδευσης σε συστήματα ή τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης. Το έργο αυτό προστατεύεται προφυλάσσεται από διαδικασίες TDM-Διαχείρισης Δεδομένων Δοκιμών [Άρθρο 4(3) Οδηγία (ΕΥ) 2019/790].

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979

Since 1979

Έδρα:

Head Office:

Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο:

Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 | Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr

psychogios.gr

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΕΡΓΗΣ

1826-2026
200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Εικονογράφηση: Κατερίνα Σωτηροπούλου

Για όσους επιλέγουν να ζουν ελεύθεροι

Εισαγωγή

Βρισκόμαστε στο έτος 1824. Την εποχή όπου δεν υπήρχε ακόμη Ελλάδα, παρά μόνο το Γένος των Ελλήνων, μια χούφτα Ρωμιοί, απόγονοι του Βυζαντίου και των αρχαίων Ελλήνων. Τι τους ένωνε; Μια πίστη κι ένα όνειρο. Πως μια μέρα θα μπορούσαν να σηκώσουν κεφάλι δίχως να δουν Οθωμανό να πατά τη γη τους.

Άνοιξη, αρχές Μαρτίου. Ανάμεσα σε δυο λιμνοθάλασσες, πεταμένη, σχεδόν ξεχασμένη από δικούς της κι από ξένους, στέκει μια πόλη με όνομα στιβαρό, μια πόλη που έλαχε πολλές φορές να καταστραφεί, μα πάντα όρθια κατάφερνε να μένει. Το Μεσολόγγι. Οι ψαράδες που ζουν εδώ, μέσα σε φτωχές καλύβες χτισμένες πάνω σε νησίδες ξηράς, κάθε φορά που μπαίνουν στις βάρκες τους κοιτούν τον ορίζοντα προσπαθώντας να δουν πέτρα απ' όσα γνωρίζουν. Κι οι έμποροι έχουν το λιμάνι τους πάντα ανοιχτό, όπως και τα μυαλά τους για ιδέες φρέσκες που φέρνουν οι λόγιοι με τα μεταφρασμένα βιβλία τους και τις επιστολές τους απ' τη Δύση. Τους μι-

λούν συχνά για άλλο φως, αλλιώςτικο, ένα φως το οποίο καλά καλά δεν καταλαβαίνουν, μα που τους γοητεύει βαθιά.

Ανάμεσα στα λιθόκτιστα σπιτάκια με στέγες από καλάμια, μια ομάδα αγοριών με επικεφαλής τον Δημήτρη, ένα αγόρι γύρω στα έντεκα, σηκώνει σύννεφα σκόνης απ' όπου περνά. Τα παιδιά τρέχουν ανέμελα παίζοντας κυνηγητό, γελούν δυνατά και με τα ξύλα τους σημαδεύουν ό,τι βρίσκουν μπροστά τους. Μια γυναίκα με μαντίλι στο κεφάλι σκουπίζει την ασβεστωμένη αυλή της, τους λοξοκοιτάει μα δεν έχει το κουράγιο να τους θυμώσει. Ένας μαραγκός χαμογελά κρυφά και συνεχίζει να καρφώνει τα ξύλα στην πόρτα του. Τα χτυπήματά του ανακατεύονται με τα κακαρίσματα από τις κότες που διασχίζουν τον δρόμο για να δροσιστούν απ' τα αυλάκια που κατεβάζουν νερό απ' τον λόφο του Αιτωλικού. Και λίγο παραπέρα, σε μια γωνιά, ένας άντρας κουρελής κάθεται στο χώμα με την πλάτη ακουμπισμένη στον τοίχο και ένα άδειο τενεκεδάκι ανάμεσα στα πόδια του. Τίποτα απ' όλα αυτά, όμως, δεν τραβά την προσοχή των αγοριών, γιατί έτσι συμβαίνει πάντα. Όταν είσαι παιδί, η προσοχή σου στρέφεται μονάχα στα μικρά θαύματα της ζωής.

Ο Δημήτρης, συνεχίζοντας το παιχνίδι, τρέχει στο σπίτι του, ανεβαίνει ορμητικά τα σκαλιά και τρυπώνει στο πατάρι. Είναι το προσωπικό του καταφύγιο, ένα στενό, χαμηλοτάβανο δωματιάκι που χρησιμεύει σαν απο-

θήκη, μ' ένα μικρό παράθυρο, διέξοδο στη στέγη. Του αρέσει να στέκεται εκεί ψηλά, εκεί όπου κανείς δεν μπορεί να τον ενοχλήσει, κανείς δεν μπορεί να τον φτάσει.

Στέκεται όρθιος και κοιτά γύρω του. Ο ουρανός είναι διαυγής, η ματιά του μπορεί να φτάσει ως κάτω στη λιμνοθάλασσα της Κλείσοβας κι ακόμα πιο πέρα, ως τον Άη Σώστη και το Βασιλάδι. Ένα σμήνος από εκατοντάδες αβοκέτες κάνει περιπολία πάνω απ' το νερό και μερικοί στρειδοφάγοι διακρίνονται ανάμεσα στους καλαμιώνες να ξεκουράζονται στους πελάδες*. Τα κελαηδίσματα των κοκκινοσκέληδων και τα κλάματα μικρών θαλασσοσφυριχτών ακούγονται καθαρά μέχρι τ' αυτιά του. Όπως κι οι φωνές των νεροχελιδονων, των καλαμοκανάδων, των ασημόγλαρων, τις οποίες έχει μάθει μόνος του να τις ξεχωρίζει.

Κλείνει για λίγο τα μάτια και νιώθει επάνω στον σβέρκο του ένα κρύο αεράκι να τον δροσίζει. Ξέρει πως έρχεται από μακριά, πέρα απ' τα τείχη της πόλης, απ' τους ψηλούς βράχους του Ασπρολιθιού**, παρέα με τα σφυρίγματα των κλεφτών*** που έχουν εκεί τα καταφύγιά τους. Έχει περάσει από δρύες, καστανιές και βελανιδιές, έχει θροϊσει ανάμεσα από φτέρες, μακίες

* Μικρές ξύλινες καλύβες όπου ξεκουράζονταν οι ψαράδες.

** Στην ανατολική πλαγιά του βουνού Αράκυνθος.

*** Οι κλέφτες ήταν ένοπλοι επαναστάτες που δρούσαν στα βουνά.

και φρύγανα, έδωσε πνοή στα κυκλάμινα, στις ορχιδέες και στις ανεμώνες προτού καταλήξει κοντά του. Γι' αυτό νιώθει ευλογημένος. Ο τόπος του, το Μεσολόγγι, είναι ζωντανός, αναπνέει από μόνος του.

1

Εαπλωμένος στο κρεβάτι, κρατάω από νωρίς τα χαράματα τη *Βίβλο* και διαβάζω. Ζωντανεύουν στο μυαλό μου εικόνες με τον Νώε να κουμαντάρει την Κιβωτό του μες στα άγρια κύματα και να σώζει τα ζώα που τρέμουν απ' τον φόβο τους. Τον Μωυσή να σκίζει τα νερά μ' ένα άγγιγμα του ραβδιού του και να οδηγεί τον λαό του στη Γη της Επαγγελίας. Τον μικρό Δαβίδ να νικά τον Γολιάθ. Διαβάζω για τον Πύργο της Βαβέλ που έχτισαν κάποτε οι άνθρωποι αλλά ο Θεός τούς τιμώρησε μπερδεύοντας τις γλώσσες τους.

Στο σπίτι δεν έχει ξυπνήσει ακόμη κανείς. Μονάχα η μητέρα μου ίσα που ακούγεται καθώς προσπαθεί ν' ανάψει τα ξύλα στο τζάκι για να μαγειρέψει. Ο αδελφός μου, ο Παναγιώτης, θα σηκωθεί όπου να 'ναι για να πάει στα τείχη. Κι ο Αποστόλης, το πιο πιθανό είναι ότι θα κατέβει με τον πατέρα μας κάτω στη θάλασσα για να φορτώσουν τα βαρέλια του κρασιού στα πλοία. Εγώ, ως ο μικρότερος της οικογένειας, δεν έχω ούτε και σήμερα

καμιά σοβαρή δουλειά για ν' ασχοληθώ όπως έχουν όλοι οι υπόλοιποι. Κατεβαίνω κάτω ακροπατώντας στα σκαλιά και βρίσκω τη μητέρα μου να ετοιμάζει λαβράκι με σέσκουλα για το μεσημέρι.

«Μαμά, ήξερες ότι στη Βαβέλ ο Θεός σύγχυσε τις γλώσσες των ανθρώπων, κι έτσι εκείνοι δεν μπορούσαν να συνεννοηθούν;»

«Καλημέρα, Δημήτρη μου. Πάλι διάβαζες ιστορίες όλο το βράδυ;»

«Όχι... μόλις πριν από λίγο άνοιξα το βιβλίο μου. Αλλά, μαμά, δεν είναι πολύ αστείο;»

«Εμ, ναι, κάπως. Γι' αυτό οι άνθρωποι, Δημήτρη μου, χρειάζεται να μιλάνε την ίδια γλώσσα».

Χαμογελώ ευχαριστημένος που η μητέρα μου δε με αποπαίρνει για το χιούμορ μου όπως κάνουν συνήθως τ' αδέλφια μου. Κόβω μια φέτα ζεστό ψωμί και βγαίνω έξω στην αυλή μας, η οποία δεν είναι τίποτε άλλο από ένα χωράφι με τσουκνίδες κι αγριόχορτα, όπου στη μέση βρίσκεται φυτεμένη μια ελιά εκατό χρόνων. Στο τέρμα αυτής της αυλής, αυτού του χωραφιού τέλος πάντων, στο απέναντι σπίτι, μένει ο Βελής, ένα αγόρι στην ηλικία μου. Ο μπαμπάς του Βελή, ο κύριος Γεράσιμος, δουλεύει στον στρατό. Η μαμά μου, η Αλεξάνδρα, δεν τον συμπαθεί και πολύ γιατί τον θεωρεί, όπως την έχω ακούσει να σχολιάζει συχνά πυκνά με τον μπαμπά μου, άγριο. Με τη μητέρα του Βελή όμως, την κυρία Μαρία, τα βρίσκουν μια χαρά. Συχνά ανταλλάσσουν επισκέψεις για

να πλέξουν μαζί ή να ράψουν φορέματα, έτσι βρίσκω κι εγώ ευκαιρία να παίζω με τον Βελή. Μονάχα που κι αυτός, όπως κι ο πατέρας του, είναι λιγάκι άγριος στα παιχνίδια του και επιμένει να παίζουμε συνέχεια πόλεμο.

«Ε, Βελή! Θέλεις να παίζουμε;» του φωνάζω σαν φτάνω έξω απ' το παράθυρό του. Ο καημένος ο Βελής πρέπει να κοιμάται ακόμη.

«Τι με θέλεις απ' το χάραμα;» μου θυμώνει αγουροξυπνημένος πίσω απ' το παντζούρι.

Τι να θέλω; Σχολείο δεν πηγαίνω. Κανένας, εξάλλου, απ' τους συνομηλίκους μου αυτή την περίοδο δεν πηγαίνει σχολείο. Σε αντίθεση με τα μεγαλύτερα αδέρφια μου, τον Παναγιώτη, τον Ασημάκη και τον Αποστόλη. Αυτοί έμαθαν γράμματα στην Παλαμαϊκή Σχολή*, κυρίως γραμματική και φιλοσοφία, η οποία όμως τώρα, εξαιτίας της Επανάστασης**, έχει σταματήσει τη λειτουργία της. Εκεί, βέβαια, και να ήθελαν, δεν μπορούν να φοιτήσουν όλα τα παιδιά. Μα δε θέλουν κιόλας. Οι περισσότεροι φίλοι μου βοηθούν τους πατεράδες τους με τα δίχτυα, τ' αμπέλια ή τις ελιές και είναι ευχαριστημένοι. Λιγοστοί είναι αυτοί που μαθαίνουν ανάγνωση

* Η Παλαμαϊκή Σχολή ιδρύθηκε από τον Παναγιώτη Παλαμά το 1760 και λειτούργησε μέχρι και το 1825. Αργότερα επαναλειτούργησε από τον Ιωάννη Καποδίστρια.

** Η Επανάσταση των Ελλήνων του 1821 απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

και γραφή απ' τον ιερέα της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής. Το ίδιο κάνω κι εγώ, γιατί μ' αρέσει πολύ να διαβάζω ιστορίες.

Ο Βελής βγαίνει τελικά στην αυλή και παίζουμε στην αρχή κυνηγητό, όπως του ζήτησα. Πολύ γρήγορα, όμως, καταλήγουμε να παίζουμε πάλι πόλεμο. Έτσι, ούτε που καταλαβαίνω πότε έχει περάσει η ώρα κι ο Παναγιώτης με καλεί για να με πάρει μαζί του στα τείχη.

«Βαριέμαι!» του φωνάζω εγώ. «Θα μείνω να παίζω με τον Βελή!»

Καλύτερα να παίζω πόλεμο με τον Βελή παρά να κουβαλάω πέτρες και ξύλα. Την τελευταία φορά που είχα πάει στα τείχη, τα χέρια μου ήταν πιασμένα για τρεις μέρες κι ούτε να φορέσω τη φανέλα μου δεν μπορούσα. Λογαριάζω πως, όταν τελειώσουμε επιτέλους μ' αυτά τα τείχη στην πόλη, θ' ανοίξω μόνος μου μια τρύπα, θα βγω απ' την άλλη μεριά, θα τρέξω ως τη θάλασσα, θα μπω σ' ένα καράβι και θα εξαφανιστώ. Μ' αυτή τη σειρά, έτσι έχω υπολογίσει το σχέδιό μου. Αλλά, προς το παρόν, απ' ό,τι φαίνεται, έχω ακόμη πολύ καιρό μπροστά μου.

Το μεσημέρι μαζευόμαστε όλοι στην κουζίνα για φαγητό. Η μία καρέκλα μένει πάντα αδειανή εις μνήμην του Ασημάκη, του αδελφού μου που μια μέρα εξαφανίστηκε κι οι φίλοι του είπαν πως μάλλον τον έχουν στείλει οι Τούρκοι στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Ο πατέρας μου κάθε φορά πιάνει την κουβέντα με τον Απο-

στόλη για τους τσιγκούνηδες Γενοβέζους και για τους φόρους του Αλή Πασά, ο Παναγιώτης ψουψουρίζει με τη μητέρα μου για το ψωμί που στοιχίζει τώρα είκοσι παράδες η οκά και για τους ξένους στρατιώτες που έχουν γεμίσει τα καφενεία, οπότε εγώ καταλήγω μόνος μου, χωρίς κανείς να μου δίνει σημασία.

Μόνο όποτε έρχεται ο Λόρδος Μπάιρον* για φαγητό το κλίμα αλλάζει. Ο Άγγλος αυτός αριστοκράτης είναι πολύ νέος, μόλις που κοντεύει τα σαράντα, και μ' αρέσει γιατί κουβαλά έναν αλλιώτικο αέρα μαζί του. Τον φιλοξενούμε εδώ και λίγους μήνες σ' ένα διπλανό σπίτι της οικογένειας και πολλές φορές μάς επισκέπτεται. Απ' την πρώτη στιγμή, μου έκανε εντύπωση η ενέργεια και το πάθος του για την Επανάσταση, παρόλο που είναι ξένος. Τον ακούω να μιλά για την οργάνωση του στρατού, για τα χρήματα που θα στείλει η Αγγλία, για την εφημερίδα** που σχεδιάζει να εκδώσει. Ακόμα κι ο πατέρας μου, ο Χρήστος, τον παρακολουθεί με προσοχή αλλά και με μια καλά κρυμμένη ντροπή για τα πράγματα που δεν κατέχει, την οποία μόνο εγώ αναγνωρίζω στο πρόσωπό του.

* Λόρδος Μπάιρον (1788-1824): Βρετανός αριστοκράτης, ποιητής, πολιτικός και φιλέλληνας.

** Η εφημερίδα *Ελληνικά Χρονικά* εκδιδόταν στο Μεσολόγγι από το 1824 μέχρι το 1826 από τον φιλέλληνα Ιάκωβο Μάγερ.

Λένε πως η Ελευθερία δε χαρίζεται, μονάχα
κατακτιέται. Πως τα όνειρα δεν πολιορκούνται.

Πως, όταν θυμάσαι την Ιστορία,
δεν επαναλαμβάνεις τα ίδια λάθη.

Να, λοιπόν, γιατί στη Μνήμη μας χρειάζεται
να διατηρηθεί ζωντανός ο αγώνας
μιας χούφτας ανθρώπων που υπερασπίστηκαν
μέχρι τέλους τον κοινό σκοπό τους. Γιατί
από μια σπίθα μπορεί ν' αλλάξει ο κόσμος
όλος. Κι αυτή η σπίθα μπορεί να είσαι εσύ.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗ
ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΤΟ 1826.

Από 9 ετών

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 32740